

PRÀCTIQUES DE LLENGUA

Gemma Lluch · Montserrat Ferrer

4

Morfologia verbal

I. Passat simple i passat perifràstic

1. Els verbs subratllats del text següent narren una successió d'accions que es produeixen en el passat. En uns casos, els verbs estan formats per un sol mot (passat simple); en altres, per dos (passat perifràstic). Ompli la graella amb els verbs subratllats i completa-la amb l'infinitiu i el passat simple o perifràstic corresponent. Consulta l'apèndix de la pàgina 62 si ho necessites.

Amb la faena feta tornà al seu camió, ficà la clau i la feu girar. El motor tossí amb força. Buscà una música estrident a la ràdio i encarà l'eixida de l'escola. Havia oblidat, però, passar el forrellat del remolc. Encara no devia haver passat ni mitja hora, quan volgué evitar un clot. Va maleir la carretera, els cami-rals roïns el capficaven. Va reprendre la marxa bruscament i la caixa de darrere va caure a terra, redolant per una costera. L'enrenou del trànsit va ensordir el crit que, inesperadament, s'escapà de l'interior de la caixa.

DASÍ, A., *Zombis per a Guillem*, València, Tàndem.

	Infinitiu	Passat simple	Passat perifràstic
Primera conjugació -ar			
Segona conjugació -er, -r, -re			
Tercera conjugació -ir			

- El passat simple i el perifràstic són sinònims, tan sols hi ha una diferència d'ús segons zones geogràfiques. A la major part del domini lingüístic, s'utilitza oralment el passat perifràstic, mentre que el passat simple s'usa, combinant-lo amb el perifràstic, en el llenguatge escrit.
- El passat perifràstic es construeix amb formes que són, amb alguna variació, les del present d'indicatiu del verb *anar* i l'infinitiu del verb conjugat.
- El passat simple es forma afegint a la primera a la segona: a la tercera:

vaig
vas/vares
va
vam/vàrem
vau/vàreu
van/varen

-í
-ares
-à
-àrem
-àreu
-aren

-í
-eres
-é
-érem
-éreu
-eren

-í
-ires
-í
-írem
-íreu
-iren

2. Canvia els passats perifràstics subratllats per passats simples. Atenció als verbs *haver*, *tenir*, *ser* i *fer* perquè són irregulars.

Artús va pujar tot seguit damunt del bloc de marbre i va posar les mans damunt el puny de l'espasa, que era clavada dins l'enclusa.

S'hi va inclinar, va estirar el puny amb tota l'energia que tenia i vet aquí que l'espasa es va desclavar fàcilment i amb suavitat. I, quan va tenir l'espasa a les mans, la va brandar damunt el cap, de manera que centellejava com el llampec. I, després que la va haver brandada tres vegades damunt el cap, va recolzar la punta contra la superfície de l'enclusa i la va empényer amb força i heus ací que l'espasa es va clavar dins l'enclusa molt suaument i, quan va arribar al centre, l'espasa es va aturar. I així va ser com Artús va fer el meravellós miracle de l'espasa davant tothom. Quan Artús se'n va anar, una gentada nombrosa el va seguir de manera que va desbordar els carrers.

H. PYLE, *El llibre del rei Artús*
Barcelona, Glauco.

va pujar → pujà

3. Canvia els passats simples subratllats pels passats perifràstics corresponents.

I quan els homes que hi havia veieren el miracle que s'havia esdevingut davant seu, aixecaren llurs veus i s'escridassaren. I alguns reis i ducs, en veure el miracle, corregueren a victorejar Artús, però d'altres no ho feren, ans es retiraren i digueren...

H. PYLE, *El llibre del rei Artús*
Barcelona, Glauco.

veieren → van veure

4. Torna a escriure les oracions següents tot canviant els passats simples per passats perifràstics.

Estàvem tan cansats que **dormírem** 10 hores seguides.

Estàvem tan cansats que **vam dormir** 10 hores seguides.

–Ja sé que arribàreu ahir.

–Quan aní a València, visití la catedral.

–Et suspengueren perquè conduïres massa de pressa.

–Ahir begueres massa vi.

–Us castigaren perquè no obeíreu les ordres.

5. Torna a escriure les oracions següents tot canviant els passats perifràstics per passats simples.

No **van deixar** de parlar en tot el viatge.

No **deixaren** de parlar en tot el viatge.

–No em va fer cas i ara tenim problemes.

–Vam sentir molt la mort de ton pare.

–No vas saber comportar-te.

–No us queixeu. Vau rebre tota l'atenció possible.

–No vam comprendre la importància de la telefonada.

- Alguns verbs de la segona conjugació prenen una consonant velar *-g-* per a formar el passat simple, consonant que no apareix a l'infinitiu, com ara: *suspengueren*, *begueres*. Aquests verbs s'anomenen velaritzats i són d'ús molt habitual.
- Alguns verbs velaritzats presenten una *-u-* al radical o un grup *-ix-* que desapareix en formar el passat, com ara: *beure-beguí*, *conèixer-coneguí*.

6. Completa la graella amb les formes corresponents del passat simple i de l'infinitiu. Atenció als accents!¹

Infinitiu					
jo	coneguí				
tu		begueres			
ell/ella			paregué		
nosaltres				traguérem	
vosaltres					riguéreu
ells/elles					mogueren

7. Completa la conjugació.

	Dir	Dur	Córrer
jo	diguí		
tu		dugueres	
ell/ella			corregué
nosaltres	diguérem		
vosaltres		duguéreu	
ells/elles			corregueren

8. Subratlla i canvia els passats perifràstics per passats simples.

Vas aparèixer en el moment més inoportú. ❄️ Aparegueres.

- Vaig beure molta llet per a combatre la infecció. _____
- Va ploure tant que se'n va eixir el barranc. _____
- Aquell dissabte van caure molts paixarells al parany. _____
- Els camions van moure després que les màquines netejaren la neu. _____
- Nosaltres no els vam riure les gràcies. _____
- Per poder escoltar millor, van seure en un rogle. _____
- Tranquils! Vau dir tot el que volíem saber. _____
- En el viatge a Lisboa van dur la càmera de vídeo. _____
- En l'última marató van córrer 1.500 participants. _____

¹ Sobre l'ús dels accents consulteu *Pràctiques de llengua 2*.

9. Completa la graella.

Infinitiu	Ell/ella	Ells/elles
entendre		
	suspendgué	
		molgueren
absoldre		
vindre (o venir)		
	tingué	
		prengueren
dissoldre		
	comprengué	

10. Subratlla i canvia els passats perifràstics per passats simples.

Vas suspendre l'examen de conduir. ❖❖❖ Suspenderes.

- Jordi i Ferran diuen que no van entendre res de la pel·lícula. _____
- Vas comprendre bé el que volia dir el conferenciant? _____
- No hi hagué dinar per a tots perquè vau venir sense avisar. _____
- No vaig tenir ganes de parlar-li. _____
- La jutgessa el va absoldre per falta de proves. _____
- Us felicite per la manera com vau resoldre el conflicte. _____
- La policia va dissoldre la manifestació contra la llei d'estrangeria. _____

- Alguns verbs velaritzats presenten una *-d-* al radical per a facilitar la pronúncia davant de *-r-*. Aquesta *-d-* desapareix quan la *-r-* no hi és, com ara: *suspendre-suspendgué*.
- Alguns verbs, en compte de la consonant velar *-g-*, prenen un increment en *-sc-* o *-sq-*, com ara: *meréixer-meresqué*, *nàixer-nasqué*, *viure-visqué*.